

מדינת ישראל
משרד החינוך

היסטוריה חינוך חרדי - מתווה ישן

חטיבה עליונה

30% - הערכה בית ספרית

סמל שאלון להערכה בית ספרית: 30283

סמל שאלון לבחינה חיצונית: 30282 (עבור תלמידים אקסטרנים/נבחני משנה)

רשימת נושאי הלימוד	תתי נושאים
היהודים במערב אירופה ובמרכזה:	<u>סקירה כללית כרקע למצב היהודים במאות ה-17 וה-18</u> <u>במזרח אירופה ובמערבה:</u> • תהליך האמנציפציה והשפעתו על היהודים. • הקשר בין האמנציפציה לתנועת ההשכלה והמהפכה הצרפתית. • הדגמת האמנציפציה בשתי מדינות : צרפת אוסטריה או הולנד. <u>היהודים במערב אירופה ובמרכזה:</u> <u>א. ההשכלה:</u> • האמנציפציה המדינית והחברתית : הגדרה, השפעה על היהודים ודעת גדולי ישראל • הקשר בין האמנציפציה לתנועת ההשכלה. • ההשכלה : מנדלסון ותלמידיו, שיטתם ופעולותיהם להפצת ההשכלה. • חכמת ישראל – רקע, מטרות ואישים. • השפעת השלטונות על ההשכלה (לדוגמא : כתב הסובלנות) • השינויים של הרפורמים : ○ סדרי בית הכנסת, ○ חינוך וקהילה. ○ תגובת גדולי ישראל. • ועידות הרפורמים ותוצאותיהן. התבוללות ונישואי תערובת. • חכמת ישראל : רקע, מטרות ואישים. <u>ב. מאבק גדולי ישראל בהשכלה, באמנציפציה וברפורמה</u> • החת"ם סופר : דרכו ופעילותו, הפרדת הקהילות בהונגריה.

מדינת ישראל
משרד החינוך

• הרב הירש : דרכו ופעילותו, הפרדת הקהילות בגרמניה.	
ד. 1. מדיניות שנאת ישראל בתקופת שלטון הצארים ברוסיה : • גילויי שנאת ישראל : ○ תחום המושב. ○ גירוש מהכפרים. ○ הגבלות פרנסה. ○ קנטוניסטים. ○ גזירת השקולעס. ○ סופות בנגב. ○ פרעות קישינייב. ○ חוקי מאי. ○ גירוש יהודי מוסקבה. ○ המאות השחורות . ○ משפט בייליס • ההגירה ההמונית מרוסיה : ○ סיבות. ○ כיוונים ○ אופי. ○ קשיי הקליטה במרכזים החדשים. • היהודים תחת השלטון הקומוניסטי מ-1917 ○ מאבק הקומוניזם לעקירת היהדות – היבסקציה, רדיפות סטלין. ○ תגובת היהודים לרדיפות סטלין ומסירות הנפש לקיום מצוות במחתרת.	תנועות זרמים במאה ה-19 ובתחילת המאה ה-20:
- <u>ציונות:</u> • התפתחות התנועה הציונית. • תוכנית באזל. • זרמים בציונות. - <u>התארגנות היהדות החרדית באירופה בשלהי המאה ה-19</u> א. <u>ארגונים מקומיים.</u>	

• איחוד היהדות האורתודוקסית בגרמניה. • מחזיקי הדת בגליציה. ב. התארגנות אגודת ישראל: • רקע, מטרות ופעולות. • ועידת המבורג. • ועידת קטוביץ – (רבי יעקב רוזנהיים, החלטות עיקריות) • הכנסיות הגדולות עד מלחמת העולם השנייה (החלטות עיקריות). • גדולי ישראל – המייסדים והמשתתפים: ○ רבי אברהם מרדכי אלתר – ה"אמרי אמת". ○ רבי חיים עוזר גרודזינסקי מוילנא. ○ רבי ישראל מאיר הכהן מראדין – ה"חפץ חיים". ○ רבי מאיר שפירא – המהר"ם מלובלין – הדף היומי. ג. החינוך החרדי בפולין בין שתי מלחמות עולם: • קשיי התקופה בחינוך הבנים, תלמודי תורה, ישיבת חכמי לובלין. • חינוך הבנות – תנועת "בית יעקב" יסודה והתפתחותה (גב' שרה שנירר).	
א. הדילמה של הישוב : שיתוף פעולה או מאבק בבריטים בתקופת המלחמה: • שיתוף הפעולה עם הבריטים: ○ הקמת הפלמ"ח. ○ כ"ג יורדי הסירה. ○ הצנחנים. ○ הבריגדה. • המאבק בבריטים: ○ העפלה- האוניות פטריה וסטרומה. ○ לח"י והכרזת המרד ע"י האצ"ל. ב. הפעילות המדינית לקראת עצמאות מדינת ישראל בשנים 1945-1948: • מדיניות ביון – המשך הספר הלבן השלישי. • ועדת החקירה האנגלו-אמריקאית. • ועדת האו"ם – אונסקו"פ- כ"ט בנובמבר.	ארץ ישראל

מדינת ישראל
משרד החינוך

<u>ג. החרפת המאבק בבריטים בין השנים 1945-1948 בתחום:</u> • ההעפלה. • ההתיישבות. - תנועת המרי העברי ופעילות המחתרות.	
---	--